

Rīta laikraksts

LAIKMETIS

Abonešanas maksa: 1 mēn. bez piesūt. Ls. 1.50 ar piesūtišanu Ls. 1.80, uz ārzemēm — Ls. 3.

6 sant.

Sludinājumi: viensl. petī rinda tekstā 50 sant., slud. daļā, firmu un izpircu slud. 20 s., pārējie 14 sant., darba piedāv. 6 sant. + 5% sludin. nod. No ārzem. 100% dārg.

1. gads

Ceturtdien, 6. novembrī

1924

Anglijas turpmatā politika

Sakarā ar konservatīvo usvaru Anglijā, atteezības starp Franzi un Vahziju stipri ušlabojušās, bet ar Angliju paašņinajūšās. Prete pahrrunā, ka tai gadījumā, ja Anglija mehginatu west agrešīvu politiku, kontinenta valstīs buhtu spēstas sabedrotees, šho teesmju ceros- beschofchanoi. Tomehr nau tizams, ka šakarā ar valdības mainu Anglijās poli- tiikā notiktu šahda kraja maina. Se- wišchki tamdehl ne, ka šchis mainas ne- bija ari lihds schim, ka pilsoniskā tahi- neta weatā bija Maldonalda „sozialistī- šais“.

Behz Maldonalda ašcešchanas wina weetu tuhlin eenehma Baldwinš. Behdejam tuwu šahwošchee laikrak- stī iškafas, ka Baldwinš newehlotees eewadiit reakšnaru laimetu. Tomehr winam štipri šapahrdomā jaunās wal- dibas šahwošchis. Ja waldbi noshchēes wegās, gadu atmatā šchis chēes konse- watiwo waldbi paschēdas, tad dauht no- wa tagadejeem pechritejeem nebuhs me- cerā un iškēes atkal jutas.

Wispahriģi Anglijās wehleschānu negaiditais iškahlums iškaidrojas ar to, ka Anglija nauw proporzionelas iweh- leschānu sistēmas. Ja šahda buhtu, tad konservatiwoe behz wehleschānām buhtu šitai štiprakā opozišijas partija parlamē- tā, bet winai truhstū absolūtā wairatuma. Maldonalda waldbi, pee waras buhdā- ma, neiša ruhpejūšēes, lai wehleschānu sistēma šitū grošta.

Šaur to nu newešchēes šehs- gūstas uš winaš pašchās atbildības.

Par mirušchēem launu nerunā

Parīšē, 5. now. (Hawafš) Šewadrafstā par angli waldbi paschē mainu, „Deuure“ žildina Maldonaldu par to, ka winam iškēes atšānot širšņiģas at- teezības starp Angliju un Franzi. Lai- rakstis pahreeczināts, ka Baldwinš iškē- neišjauts. Konservatiwo kabinetam ne- buhšchot eemešā uštrauktees par franšchū- wahju tuwināšchānos. Par Franzi un Vahzijas šaimneezīstū karu pret Angliju newarot buhtu rinas.

Ostas šrahdneeku štreihs

Parīšē, 4. now. (Hawafš) No Melburnas šino, ka tur iškēes ostas šrahdneeku štreihs. Šrahdneeki praša wārsštundu šdarba atšchēchānu.

Kriše šotwilnās ruhpeezibā

Šifšēdā, 4. nowembri. (Radlo). Wenšchāitās šotwilnās wehrtumēs, šuras apšrahdā Amerikas šotwilnu un bi- šchēlas šošch marīa mehnešchā šahchā- rināt darbību uš 26 štundām nedelā, no wakardecenas šahlušchās šrahdat 32 štundas nedelā. Ššakā warbuhtību, ka wehrtumēs drihšumā pahreeshot uš 48 štundu nedelū, bet tad pišņiģi pahtrau- šchot darbības uš wešelu nedelū, lai dotu teebības wehrtumju šrahdneekem ša- nemt walstis un arodbēdribu pahallšu par bešdarba nedelū.

Wehleschānu zihnas Amerikā

4. nowembri Amerikas Šaweenotās Walstis šahlas šehsēdē, wizepresidentā, kongresa ložeku un atšewišchko šchānu gubernatoru wehleschānas. Uššahditi ir 3 galwenee kandidāti — republikanēctis Kulidschš, demotrāts Dewišš un prog- rešstis Lafoletš. Aģitāzija, ka laikrakstī šino, ir nepeehšiwoti ašš raksturs. Lideris La- foletš wehleschānu šapulžēs nesahdīgi kritiškē tagadejo waldbi apwainodams š- nanšu ministri, ka tas šalpo ne tautai, bet ruhpeezības šarala Morgana wešaleem. Šo pašchū darot wairums augsšako wal- dibas eerehdmu. Lafoletš wehrtchās gal-

Kulidschš eewehlets

Ņujorkā, 5. now. (Reuters). Šau gan balšu štaitišchānu wifur weh- lehu nobeigta, tagad jau šahdēs, ka uš- warejūšchī republikāni: Kalwinš Kulidschš eewehlets par Walstis šehsēdēti un generalis Dewišš par wizepresidentu ar milšģiģu balšu wairat- tumu. Wehletaju koleģijā, tur ceet pawišam 531 peršona, Kulidscham un Dewišam jau tagad nodrošchinatās 311 balšis, Dewišam 114 un Lafoletam 63 b. ŠTA.

Prešidentā wehleschānas Kubā

Šawānā, 4. now. (Reuters). Kubas eekšleeku ministrš šino, ka ša- nemtee dati par republikas šehsēdēti wehleschānam jau pišņiģi noššahdro gene- rāla Mašhādo ušwaru. Wina preštan- bidātis Menotals ušbruht waldbi par to, ka ša šot iškēchānāni wehleschānu bri- wodu ar militāru teroru.

Ku-šlufs-šlana peekaušchāna

Šhio walstī notikūšchās ašinainās šaduršmēs ar ku-šlufs-šlana organišaziju, šura peekauta un behgot šitšchōfchānas, mešlejušģi glahbiru šara šehla nometnē.

Deputati Polijā lamā ministrus

Polijas Šacimā par debatu laitu deputātš Šchutowšlis (poh šozial. p.) ušbruzis ar wahrdēem darba ministriem Darowšlin, nošahndams wīnu atšahši par „šlinki un nēmahšuli“, pechšchdams, ka ministriš neko nešehdšot no walstis e- lahrtas. — Darowšlis pret šahhdu ap-

wainojumu protešteja, uš šo kreišais špahns atbildēja ar šauzeeneem „Nohkt pišnwā- ras!“ — Behz štipriģiģa Dorowšlis šarākā runā šaišņojās, ka neesot wīnšch wainojams pee tagadejā Polijas ekono- miškā šahwošchā, šuršch ir galwēnais žeh- lonis šrahdneeku mafu štreiteem.

Polijas ministru šabineta demišija

Polijas Šacimās ašewišchlas grū- pas ar žentra paršijam preeshchgalā uš- šahdijūšchās ultimātiwo prašību par ne- šawejošchū ministru šabineta atšahpšchā- nos jeb eekšleeku, šinanšu un šara mi- ništru demišiju. Prašiba peewēnojušēes deputāta Witofa grupa.

Padomju waldbi paschē nota Polijai

Padomju Kreewijas waldbi eekš- gūši par jaunū notū Polijai, lai ša šau Kreewijas šoku pludināšchānu pa Ņe- manu. Ņemanas upēs šahēina šar- šautiši ekonošisko nošhmi atšinušģi ari Polija, tad wina šaršijēja Ņemešes kon- wenziju. Tomehr šai pašchā šaršā Polija ašalās šarš Kreewijas šokus šauri, ar šo wina šaršch Rīgās meeraliģumā pee- nemšās šarantijas.

Šrahdneeku teesahchāna Šallinā

10. nowembri Šallinā šahls iškēet 149 žilw. leelo komunistu prahwu, šuri apšuhdšeti par šagatāwōšchānos gahšt po- šahwošchō walstis eelahrtu šgaunijā. Ša- gaida šahrtības šrahchēchānu, šuru no- wehrtchānai walstis eestahdes šper šohis.

Krasius par šuhšni Franzišā.

Parīšē, 5. nowembri. Ra- šowšlis wakar eerādees no Londonas Parīšē un notureišģis šaratu apšpreedi ar Šerrio. Behz šās prešei iškēegts pašī- nojums, ka par Padomju Kreewijas širšmō weh- šneeku Franzišā eezelis Krasius un par Fran- šijchū wehšneeku Maš- šlāwā — Šerbetšs.

Dani brauz uš Padomju Kreewiju

Leningradā eerādūšēes Dani delega- zija, šahšahwošchā no Kopenhāģenas drih- wōstas galwēnā direktora, minētās ostas galwēnā iškēneera un Kopenhāģenas širģonu komitejas šekretara. Delegāzija weš šarinas par širšneezības šaluru ušureschānu šarš Leningradu un Daniju ar danu šwahšoneem.

Kas par wehlu, tas par šahdi

Padomju waldbi paschē preeshchānāniš pašinošģis danu delegāteem, ka Danija no- šawejūšģi. Šo gandrīhš wīšš ošu un šweesta iškēdums no Kreewijas ašēet uš Angliju. Bet Danija gan war žeret uš šopu ran- šchēeni, šehnaiam un žiteem labības atli- ūmeem, kas buhtu no leela šwara preeshch- dānu šopeem.

Šee Anatola Šranša šapa

Behz šinam no Parīšē, leelā šrahd- neezības aishchāwja rakšneeta Anatola Šranša behres iškēchitās par wīšās šau- tas šehru deenu, iškēemot neeleeku šaujūnu reakšnaru, kas pahailģi mehģināja mi- ruschā žilweezības žihnitāja nopelnuš wah- jinat. Rakšneeku iškēchitā bija eerādūšchās newēen daudšās šrahdneeku organišazi- jas ar šaršaneem šarogēem un nešahitā- ni preeshchānāni no dašchādām Franzi- jas un ašrēmju šulturelām šaweenibām, bet ari Franzišās republišas šehsēdēti, ministru šehsēdēti, parlamēta preeshch- sehdeatšģis, Parīšēš pilšehšas galwa, mi- ništri, šahēdriškī darbineeki, študenti, školneeki un wīša Parīšēš tauta. Šenas šraštī, aptahrtējās mahjas un šoti bija dešoretī ar melnu drehbi. Aih šahrta wai- rakos ratos wēda nešahitāmus wainagūs. Pee šapa runāja daudšī šrahdneezības preeshchānāni, šuri aishchāwja uš Franzi- jaš nopelneem, šahšchēdām to ar darba tautas wadoni Šohrešu. Wina wahrdēs arweenu miršēes šlufus leelakeem žilwe- zes atšwahināšchānos žihnitājeem. Ana- tols Šranšs ir miris — lai dšhwo Anatols Šranšs!

Leelos Šranša nopelnuš nauw aih- miršchū atšihmet ari pašales pilsoniškē laikrakstī, neššlehdšot pat muššmahju „Šatwi“. Šcho šaktū šrahdneezība uš- nems ar gandarījumu, jo Šranšs ir aih- šahweišģis wīšradikalato pašales šrahd- neezības wīšēenu un bihš winas žehla- šais preeshchānāniš. Aihšchāma Šranša šehlu un ideju leelumū, pilsonība netee- šchā darbā atšinušģi ari šrahdneezības ideju warentību un žihnas žehlumū. Ana- tola Šranša ušwara ir ari šrahdneezības ušwara. Šodinašim leelā rakšneeta pee- minu, eepahšchānēes ar wna darbee: un šuredami augsšu žihnas šarogū pret dar- ba žilwezes wērdšināšchānu.

Kas wainiģis, tas bailiģis

„Šalkmeta“ 3. numurā mehš bijam eewētojušchī rakstū, šurā nowehrtējam Anglijās šrahdneeku waldbi paschē politiku un šās šiaško, apšhmedāni to par re- formišma bankrotu un atgahdinādāni to ari muššmahju reformišeem, nemitot tomehr newēenu wahrdā. Aih šcho rakstū atšahēes „Šozialdemotrāts“, šaišnodams Maldonaldu un parāšojā bulwāru pre- šes šchāronā širģadānēes par muššu laikrakstū. Mums nauw nelās preih, ja muššmahju „šrešēe“ šozialdemotrāti uš- šlata šewi par reformišeem. Šahdā ga- dšjumā mehš ari uš wīneem pišnā meh- rā atteezinām to, šo šahšjam par Maldonal- du un wina politiku. Šitai pee „Šoziald.“ šarā raksta šribetos šaišch dašchās pee- šihmēs.

Nauw šaišniba, ka mehš „šawileti“ lihds ar reakšnaros preih, ka buršchū- šijai iškēes gahšt iškēchitā Angli- jas šrahdneeku waldbi“. Mehš šitai nošahdijām pareikā apgahšnojūmā šrahd- neeku partijas šiberu reformiškō po- litiku un šaišjam šehdeenu, ka Anglijās šrahdneezibai šurpmat, ja ša šribēs uššahdot šawū šahwoškī, buhs šakeras pee šchēru žihnas lihdsleekem, jo ar Maldonalda „re- forman“ šas nauw šahneeshams. Šapat nepareihš ir „Šoz.“ apgahšojums, ka

strahdneeku waldiba titufi no angli burschuafstias e en i h f t a. Mehš jau fawā ralfā zitejam wairafas Void-Dschordfcha un zitu burschuafstias lideru atfautfmes par Maldonaldu, turas bija loti atfingās un pilnigi apmeerinoschās ar wina „strahdneezifto“ politiku. Bes tam Maldonalds, tā sinams, waldija no burschuafstias schelastibas, jo konferwatweem un liberaleem parlamentā bija wairakums un wini wareja gahst strahdneeku waldibu fatrā brijdi.

Tahlat „Sozd.“ apgalwo, ka strahdneeku partija wehleschanās neefot zeetufi newelfmi, jo winas wehletaju ftaits esot peeaufstis par m i l j o n u, kas no-fihmejot pat uswaru. Neapstrijdot strahdneeku partijas wehletaju ftaita peeaugumu, mehš tomehr muhšmahju reformisteam gribetu atgahdināt, ka konferwatwio partijas wehletaju ftaits peeaufstis w a i r ā k t ā p a r d i w e e m m i l j o n e e m. Mums wiswafaf eemeflu ir preezatees par schahdu strahdneezibai behdigu wehleschanu isnahatumu, bet mums naw ari nelahda eemefla to noklufet. Tā tad „Sozd.“ kungi, ne tilai netaisnā wehleschanu eefahra, bet ari f a t t i f t a i s b a l f u s a m e h r s ir bijis isfchitroschš Anglijas pehdejās wehleschanās. Scho nepatit-lamo patefibu newar aifpliwurot ari ar juhfu „matematiku“.

Latwija

Semneeku saweeniba schelafas.

Neilgi atpatal noturētā semneeku saweenibas konferenze iswirfijās fewifchti afaš nefaftanas fiarp partijas kreifo un Umana-Klihwes representeto labo spahrnu. Semneeku saweenibas lideris H Zelminsch iffatas, ka „Brihwai Semei“ pahmet priwatweiflatu aifstahweifchanu. Nupat sahziš isnahit schis kreifās oposi-zijas laifratfifš „Balfs“. Lihds ar to semneeku saweenibas schelafchanos jau uf-flata par notitufchu fattu.

Bihri. Behrna fleptaw a. Kahda M. Satis dsemdefjuif mefchā behruu un to apratufi turpat, mahjās pafstaidrodama, ka behrns dšimifš nedfshwš.

Wehlat noflaidrojees, la behrns, peedfimis pilnigi atihstifjees un pehz tam domajams nogalinfas.

Pahdrofchš laupitajuu ifbrufums.

Natti uf otrdeenu uf Schenbergas leelzela pee Bausfas ifbarifš pahdrofchš banditu ufbrufums brauzejeem. Diwi pilfoni aplaupiti un nonahweti. Pehz neofizialam finam aplaupito flaitis

Dšihwes dardfibas aptarofchana Franziā

Franzijas tautas weeteeku namā pafchlaif apfpreefch litumprojektu par fpekulazijas aptarofchanu. Lai gan Fran-zijas fainneezifstais stahwofliis no pafau-les kara fefam jau finamā mehra atfpir-dfifš, tomehr dšihwes dardfiba aug. No-teef wifadaš fpekulazijas, ar to eedfihwo-

taju pafchais wairums naw apmeerinats un ruhst. Salār ar to waldibai teef eefneegti dafchadi peeprafijumi, par dših-wes dardfibas peeaufschanu un dših-woflu trifi. Preffidents Dumergs jau pa-rakfifijis litumprojektu par launpahrtigas fpekulazijas aptarofchanu.

Morgana fredits

Ameritanu fapitalifstis Morgans pee-fchihriš Franzijai leelatu aifdewumu, ar to noteifumu, la frantfchu waldibai pirms parada dšehfchanas jaatturas no walstis ifdewumu pawairofchanas. Salār ar tahdeem noteifumeem waldibas finantf-lais stahwofliis stipri fatrizinats. Ifstrah-dats jauns budfchets, bet to kritifje wif, tā labeē tā kreifje.

Deputats Rafchens, komunifstis, uf-bruta waldibai un parlamenta komifijai par to, ka budfcheta projektis naw peeteef-fofchi ruhpiigi ifstrahdats. Deputats He-

rauds peeprafija, lai titu nobahfots par atteezigo eenaftumu datu. Miniftru preffidents tam pretojas, un leef apfpree-stees par ifdewumeem, lai tad waretu fonfiatei, no fureenes guht eenaftumūs.

Herio protefje pret Morgana noteifu-meem, un aifrahda, la fredits peefchirtis Franzijai bef tahdeem noteifumeem, kas eeroberfchotu winas fuwerenitati finantfu politikas laufa. Pehz leelam debatem nolemtis atliit budfcheta zaurfstatifchianu uf rihtu.

Franzijas defizits

Parifē, 4. now. (Hawafš). Franzijas budfchets fopfch 1919. g. paf-tahwigi famafinajās. Defizits, turfch 1919. gadā fahneefsa 24 miljardus fran-tu gadā, fchogad buhs eeroberfchots lihds miljardeem. Franzijas tara budfchets pafstahwigi eet mafumā un pafchlaif fa-mehra jau wairaf fafchaurinats, nefa pirms tara. **UAI.**

Schorejs Panteonā

Franzijas miniftru padome nupat nolemtis Schana Schoreja pihfchufš pahrneft uf Panteonu. Pahrnefchanas fwiniabās peedafifchotees ari waldibas peefchstahwiji. Gewehrojamaifš fozialifstuwadonis Schorejs tita nonahwets 14. g. julijā, kad tas ufstahjās ar afu proteftu pret draudofcho taru. Toreif fta noft, tagad godina.

Ameritanu profefore Padomju Kreewijā

Maflawā eebraufufi grupa ameri-tanu finantees fceewetes, fiarp lām Bo-ftonas uniferfitates profefore Alifa Hamilton. Pehdejā eeradufjees Kreewijā, lai cepafihfš ar Kreewijas darba aif-fardfibas un arodneezifstās higienas stah-wofli fabrikās un sawodos. Hamilton apmeflēs ari Ukraini.

Melnee protefste

Kreewu kontrewoluzionarās aprin-das wahz parafstus proteftiam pret free-wu Parifis fuhtneezibas nama nodof-chianu Padomju Kreewijai, tā ari pret pehdejās atfifchianu no Franzijas.

Suhtneezibas arkiwš, ari no pehde-jā laifa, palizis Padomju Kreewijas ro-fās. Maflafowš peewahziš tilai tos do-tumentus, kuri stahwafarā ar Kofifchaka, Denikina, Wrangela u. z. awanaturām un waretu atflahit dafchadas priwataferas.

t u w u p e e d i w d e f m i t. Gewadita fteidfiga ifmellefchana.

Aifpufes aprinfis.

Tratu f u n u b r e e f m a s. Lihds fchim ifdoti wairafi rihtojumi funus turet peefcetufš un bef upfurneem watā nelaiif. Bet minelais rihtojums tā leelas paltzis tik uf papira. Taffcheli un mopfcheli wehl nejuht lituma fpauidus un pafstai-gajas pa wezam ifmehginadami eedfihwo-taju ftilbu fiprumu. **UAI.** Tā fchajās deenās fatofii wairafi

eedfihwotaji Aifpufē un Wainodē tā domajams no trateem funeem un aif-gahdati uf Paftera infitutu ahrfrefchanaif. Bet waj pahrejee pilfoni warēs palitt drofchi, la turpmat atkal neattahrtofjas tas patif? Par to atteezigm eefstahdem deretu nopeetni padomat. **S.**

Alfchwanga. Sufi ir tumfchš fuhrifis Latwijā. Gedfihwotaji katoltizigi, wairakums fem wezeem aifspreedumeem garigā un ari fainneezifstā fīnā eet bah-nizlungu pawadā. Upm. 3 gadus atpatal mums wehl nebija neweena beedriba.

1921. gadā nodibinajās Kulturalas b-ba, drihf pehz tam Laufstrahdneeku nodala, tura wehlat litwidejās un noorganifejās Alfchwangas strahdneeku b-ba. Tagad Alfchwangā flaitas jau apm. 10 b-bas. Strahdneeku organifazijas ir titai 2. Pehdejās darbojas rofigi. Ir cegahdata biblioteta, apm. 1100 fehjumi, un funf-tionē lafams galds. Albam b-bam fawā kulturelā un wispahrejā organifazijā ir jazihnas ar daudf gruhfiba. Lihdsfeku un telpu truhfums, bafnizlungu fuhdifchana un ufbrufumi. Wini jauzas eefchā wifā fuitu dšihwē. Weetejā bafniza pali-tufe par politifto fpekulantu agitazijas weetu. **R.**

Piltene. Pilteneefchi paleef pil-teneefchi, pee neela leetam wini nemaf nekeraš. Tā pehdejā pilfehtas domes fehdē fpreeda pat par dferamas fruhfites eegahdafchianu pamatfolas wajadfibam jo til fwarigu leetu waldei ufzize — to pilteneefchi nedaris. **Mifus.**

Steflawiba un laupifchana Jaun-faules pagafā no nesinama laundara nofchauti Waldemars un Jahnis Rufma. Cepreefch wifch, tai pafchā deenā — 3. nowembri aplaupijis wairakus zelinee-tufš un eebraudams mahjās eeguwis re-wolwert un fchauteni, pedejo tas nolau-pijis kahdam aiffargam. Uprinta polizija dfen nofeedeefneeta pehdas.

Keegelu efports. No Jelgawas aptahrfnes keegelnizam, leelafas partijas keegelu, teef efportetas uf Veetawu buhw-neezibas wajadfibam. **S.**

Schergu dehf mahzibas pahtraut-tas Veepajas tehnikumā un wairafās pamatfolas.

Tilta pahrbuhwes dehf Ceritu-Wezgulbenes linija fiarp Lijumu un Tirfu pafafcheeru, bagafchu, peena un pafsa pahrwadafchana 7. nowembri wil-zeenā Nr. 4 un 8. nowembri wilzeenā Nr. 3 notifs ar pahrfefchanoš un pah-ftraufchianu minetā darba weetā, negrofot pafafcheeru wilzeenu farafstu.

Pafafcheeru ahruma fuhtijumus uf mineteem wilzeeneem 7. un 8. no-wembri peenems zaur Ceriteem Wezgul-benes wirfeenā ne tahlat par Lijumu un zaur Wezgulbeni Ceritu wirfeenā ne tahlat par Tirfu, bet uf nofuhtitaju wehleschanos fchahdus fuhtijumus Cer-itu-Wezgulbenes eezirfna un tahlafām fchi wirfeena stazijam, turus parafit fuht-ija zaur Ceriteem, peenems pahrttau-tumu deenās ari zaur Blawinam, eefafefot weduma mafsu par fattifto attahlumu.

Doles fpehtu stazija. Pee finan-fu miniftrijas greefufees kahda belgeefchu fapitalifstū grupa pehz pafstaidrojumeem par Doles fpehta stazijas ifbuhwi un eefploataziju. Lihds fchim par mineteem

Anatola Franfa

Pingwinu Sala.

Pirma grahmata
Preefchitetschi
(Eurpinajums.)

Radijumi, kuri winam bij litufchees par mafa auguma, bet zeetiga ifflata zilwekeem, bij pingwini, turus te pulzi-naja pawafars. Wini apmetās pahros uf klifschu dabigam kahpneem un fwini-gi ifwelba fawus refnos baltoš wehderus. Laifu pa laitam wini zilaja tā rotas fa-wus ihfos fpharufš un meermihligi klai-gaja. Wini nebaidijās no zilwekeem, tapehz la tos nepafina un nebij nefad no teem zeetufchi; bef tam fchai muhtā bij maigums, tāš apmeerinaja wisnitna-los dšihwneekus un loti eepatitās ping-wineem. Wini uflihfoja to ar draudif-gu finlahribu fawam mafam, apalām, uf preefchu ar owalu, baltu plantumu pa-garinatām azim, kas peedewa winu ifflatom kaut to fawadu un zilweziftu. Aifgrahbis no winu ufmanibas, fwehtais wihrs fludinaja teem ewan-geliju.

Salas eedfihwotaji, fajija wifch, deenas gaima, kas ufauft pahr juhfu klintim, lihdsinas tai garigai gaimai, tāš ufauifš juhfu dwehfeles. Lihdsigi tam, tā faule iflaužē ledu juhfu talnos, Jefus Kristus kaufēs ledu juhfu firdis.

Tā runaja weziš. Un tā la wifur dabā balfis modina zitas balfis, la wifš, kas dšihwo un elpo no deenas gaimas, mihl dšefsmu miju, pingwini atbildeja wezim faweem kledseeneem. Un balfis

teem bij maigas, jo wini pahrdfihwoja patlaban mihlas fefonu.

Un fwehtais wihrs, buhdams pahr-leezinats, la wini peeder pee tahdas pa-ganu zilš un ifteiz fawā waloda wehle-fchanos peenemi frifstigu tizibu, ufajina-ja tos frifstitees.

Man leelas, fajija wifch, la juhs jo beefchi mafgahjatees. Wiji eedobumi juhfu klintis pilni tihra uhdens, un es redfeju uf juhfu fapulzi nahdbams, dau-dfus no jumš mafgahjamees fchais da-bigajās peldetawās. Meefas tihriba at-gahdina dwehfeles tihribu.

Un wifch teem mahzija par frifstibas ifzelfchanoš, buhtibu un fefam.

Krifstiba, fajija wifch teem, ir lihds-daliba, atdfima, pahrwehtiba un ap-gaifmiba.

Un wifch teem pehz tahrtas no-flaidroja fchos apfihmejumus.

Pehz tam, apfwehtifš uhdeni, las lija no uhdensfritumeem, un noflaitifš luhgfhianu, wifch frifstija tos, turus pat-laban bij aplaitinajis. Katram uf gal-was wifch uflehja pa flaidra uhdens lahfei, fwehtos eefstahdijuma wahrdos runabams.

Un wifch frifstija pingwinus trihs deenas un trihs naktis.

VI. nodala

Aifpreede paradifē

Kad paradifē tita finams par ping-winu frifstibu, tas neifzaus ne preeku, ne behdas, bet tilai wisleelato ifbrihnu. Pat Tas Kungs bij apmufš. Wifch fafauza mahzitu wihru un doktoru ap-fpreeedi un jautaja teem, waj fchi frifstiba buhu atfifhtama.

— Tai naw nofihmes, teiza fwehtais Watrifs.

— Kapehz tā? jautaja fwehtais Gals, turfch atgreefa pee frifstigās tizi-bas Kormelšu un fwehto wihru Maelu un fuhtija apufstulu gaitā.

— Swehtā frifstiba, atbildeja Wat-rifs, paleef bef nofihmes, ja dod to putneem, tāpat tā fwehtā lauliba, ja dod to einutam.

Bet Swehtais Gals:

— Kas gan pehz juhfu domam to-pejs putnu frifstibai ar einuta laulibu? Glufchi netas. Lauliba, ja drihtfu tā teift, ir fakraiments ar finameem noteifumeem un eefpehjamibām. Preeferis preefchlatufš eefwehta aktu; un flaidri redfams, la fwehtiba paleef bef fpehta, ja fchis akts nepeepildas. Tas taifni ir uftrihfotchi. Dšihws buhdams es pa-finu Antrimas pilfehtā kahdu bagatu wihru, wahrdā Sadotu, turfch nekifumigā laulibā 'ar lahdu fceeweeti peedfihwoja dewinūs behrnuš. Paflaufidams manam padomam, fawās wezuma deenās wifch ifteiza peekrifchianu ar to falaulatees, un es fwehijju winu apweenibu. Par ne-laimi Sadota leelais wezums laweja ifleetot laulibu. Drihf pehz tam wifch pafaudefa wifu fawu mantu, un Scher-mena (tā fanza fcho fceeweeti) nejuhdama fewi fpehijgu zeest truhfumu, peeprafija fchirt laulibu, turas ifhtenibā nemaf ne-bij. Bahwestis ifpildija winas prafibu, jo ta bij taifniga. Luhl, las falams par laulibu. Bet frifstiba neparedf nelahduš it nelahduš eeroberfchojumūs un noteifu-mūs. Un newar buht par to fchaubas, la pingwini pateefi ir frifstifi.

— Ufajinats ifteikt fawu ufflatu, pah-westis fwehtais Damafijs iffazijās fe-fofchi:

Lai finatu, la frifstiba ir pilnteeziga un tai buhs felas, fpehts darit wehtu frifstito, janem wehrā, las frifstibu dewiš, bet naw no fwara, las to fanehmifš. Tee-fcham, fchi fakraimenta fwehtdoschanoš eef-paids nahf no ahrejas darbibas, ar kuru to ifpilda, un tas, kuru frifta, pee fawas fwehtluhfchanoš lihdsdalibu ne-nem. Ja tas buhtu zitadi, tad nekri-ftitu jaunpeedfifimufchos. Un rreefch tam, lai frifstiu, naw wajadfigs ifpildit kahdus fewifchufš noteifumūs; naw nepeezeef-chams buht jau apfchehlotam; peeteef ar wehleschanoš darit to, to prafa bafniza, noflaitit fwehtos wahrdūs un eewehrot preefchrafstus. Tapehz mehš newaram fchautitees, la zeenfjamais Maels dar-bojees pareifi. Un pingwini tā tad ir frifstifi.

— Juhs domajat? eebilda fwehtais Genofē. Un las tad pehz juhfu domam ir frifstiba?

— Krifstiba ir atdfimfchana zaur uhdeni un garu. Eeefdamš uhdeni pilnūs no-fceegumu, zilwefš iflahpi no ta atjaunoš, tā jauns radijums, faigā pateefbā. Krifstiba ir nemirfstibas dihgifš, augham-zelfchanoš klifa. Krifstiba ir apbedifchana ar Kriftu wina nahwē un faweenoscha-nās ar winu aughamzeflotees no kapa. Tahdu fchelastibu neparahda putneem. Padomajeet pafchi, fwehtitee tehwi. Kri-ftiba nomafgā eedfinto grehfu; ping-wini turpreti negrehfō.

(Turpmat wehl.)

Saeima

Ceļšlektu ministrs Jurashewskis aishwatardeenas Saeimas sehdē abilbeja uš polu deputata Werschbizta eefneegto peeprafijumu Jlusstes aprinta preefšneeta Braulina leetā. Peeprafijumā bij pahrmesta nepareisa apr. preefšneeta un administrāzijas rihziba pašu isdošana. Dašchos pagastos Jlusstes aprinki pafes bij isdolas nelikumigi, samainot tautibu, samdehl tās nahzees apmainit. Poli wedufchi aprinki agitaziju, lai eedfshwotaji ugdotos par poleem, jo Yatgale nahfshot asti waj mehlu fem Polijas protektorata. Samdehl dala, kureem pafes bijuši baltreemu tautiba, wehlat mehginajufchi uš dotees par poleem.

Braulinšch, pehz ceļšlektu ministra pasta drojuma, rihfojees fastana ar wal dibas instrukciju.

Pret polu un ari baltreemu agitaziju Jlusstes aprinki eewadita isfina.

Debatēs deputāts W e r ſ c h b i z l i s pahrmēt ministram, ta tas atradis polu skaitu Jlusstes apr. neezigu, bet pehz statistiskām finam to ešot ap 30-40%. Polu agitazijas aprinki neefoi, ari no garihdsneezibas nē, jo polu garidsneeku tur naw. Ministra pasta drojumi neapmeerinofchi.

S a i l i s (fem. jaw.) ar leezibam peerahda, ta agitazija gan bijufi, fewifchi pehz dep. Werschbizta eeraščanas, kurfch agitaziju wadijis. Wahkti pat parafski aprinta peeweenofchanai Polijai. Braulinu aifzelt nedrihftot.

F r. T r a s u n s peepraja Braulina waugftinafchanu.

R o r e z l i s (treews) pahrmēt Braulinam, ta tas terorisejis eedfshwotajus, braulajis automobilos ar seeweeent un wifpahr ufweedes tā, ta augstaks administrāzijas eerednis rihfotees newareja.

Debatēs eeiłgt un tā, ta peeteifufchees wehl wairak runataji, tās atleef uš nahfofcho fehdē.

Zit paredf, balfofšanas isnahkums fchaj jautajumā atkarafes no minoritatu balfim.

darbeem wed farunas angli wahzu un sweedru ufnehmaji. Zit fmanā tas ang ritanu ufnehmaji ari eeinterefeti mīnētā jautajumā. —s.

Elbelas tiltu fatifme pahral ftrauja, tā jau par weenigo fatifmes zelu starp abeem Daugawas ftrafteen neftaitot „Ausburgerus“. Ka mīnētāis tītīs nepehji apmeerināt tagadejas eedfshwotaju prasibas peerahda tas, ta notifufchi jau nelaimēs gadifjumi prafot zilwefu upurus. Waj zitas iefejas nebij dsefšs tīlta remonta isweščana?

Nonahwejees aishwatar nolezot no peektā stahwa Marijas eelā Behters Elaidinšch. S. talpojis lahda manufaturweikalā, kur jau ilgatu laiku isdarifjis sistematiskas fahdfibas. Weidfof pekeeris un aifwefts no polizijas uš priwadfshwofli, kur isdarita kratifšana, winfch isdaritja pafchnahwibu un bija uš weetas pagalam.

Daščadi. Daugawmalas turgū fabraukta no fmagā ormana wahrigi L. Krause no Rihpfalas eelas Nr. 4. zeeufschā aifgahdata uš pilsehtas flimnizu.

— J. Pulanam Ludžas eelā Nr. 56 atmhlejojot dšhwofli nofagtas mantas par apm. 60 lateem.

— Putnu eelā pee mahjas Nr. 29 atrasts ilfklis behrna ilhklitis.

— **Smago wahšonu „birfchu“** pahrzet no Muitas eelas uš Mītela un Ešfporta eelas stuhri.

Strahdneeku dšhwē

Besdarbneeki

Pehz darba apgahdes finam besdarbneeku skaitis Rīgā dubultojees. Uš 1. oktobri bij registreti 354 besdarbneeki, bet uš 1. nowembri besdarbneeku skaitis sneedfās jau pee 650.

Besdarbneeku sfaita wairofchanos isflaidro ar lauku darbu isbeigščanos.

Genahzjis peedahwajums nodarbinat apm. 100 besdarbneeku Walmeeras apfahrtne.

Rigas ftroderu un fchuweju arodbeedr. birojs atwehrtis pirmdeenas, treschdeenās un peektideenas no 7-9 wafarā, Brihwibas eelā 67-1. Mīnētā laikā war beedri nofahrtot mehnefcha maffas un peeteiftees jauni beedri. Waldes fehdēs treschdeenās, 8 wafarā.

Wahfsta

Nazionalā Opera. Zeturideen, 6. now. fkanrafchu topas jaundarbu wafars. Programā J. Wihtola, E. Melngaila, A. Kalnina, J. Sahlfifcha, H. Dres, A. Ahbeles un Jafepa Medina darbi. Peedalas Naz. Operas orkestris un tā solifsti M. Wigner-Grinberg ar latg. tautas dseefnam (Kalnina instrumentazija), A. Werners (Sahlfifcha „Aguns milna“), A. Norits (H. Dres wijolu fonate) un A. Polinšch (Jafepa Medina „Swita wiolontifchelam“). Seftideen, 8. nowembri, pirmo reisi D. J. E. Odera „Fra Diawalo“ 3. zehl. Peedalas Benefeld, Brechman-Stengel, E. Schubite, Tunze, Rahrflinšch, Nizis, Mitelfons. Swehtideen, 9. nowembri, 2 p. p. Hofmana stahfti“. 7 wafarā „Tanheifers“. Otrideen, 11. now. lareiwjeem „Sewilas bahrdšfinsis“. Treschdeen, 12. nowembri, „Samfons un Dalila“. Zeturtd., 13. now. otro reisi „Fra Diawalo“.

Nazionalais Teatrs. Zeturideen, 6. nowembri, plfšt. 4. p. p. sfolneeku iifrahde Afpafijas drama „Ragana“. Plfšt. 7 waf., A. Strindberga drama „Reibonis“. Peektideen, 7. nowembri, R. Waltera drama „Torni“. Seftideen, 8. now., Afteeru faw. israhde D. Mailda lomedija „Ledijas Windermir wehdeklis“ ar Elifju Stengel.

Dailēs Teatrs. Zeturideen, 6. nowembri, pus 8 waf., wehl reisi par strahdneeku israhfchu zenam „Diwas pihfes“. Peektideen, 7. nowembri, pus 8 waf., Mehneeku laiki“.

Marijas Rufnezowas, un G. Wofemlowifa konzerts 6. now., 8. waf., Amatneeku beedribā. Dseedataji guwufchi leelus panahkumus konzerta zelojumos pa Watareitropu. Biletēs pee B. Wieldnera.

Aifrahdijumi

R A B zentralbiroja klubs farihfo p r e e f f a l a f i j u m u swehtideen, 9. nowembri fch. g., plfšt. 7 wafarā Brihwibas eelā 67, df. 1. Rafis

Kulturpolitika

Par Kalewalu un Somiju.

Pafaulēs eewehrojamo darbu, fomu tautas epu „Kalewala“ kuras tulfojums nupat isnahzjis, a. now. Melngalwu namā Laizens lezija eepafifstinaja ar Somijas dabas un fomu tautas ihyatnibam, Somijas kulturu par kuras pamatu winfch norahdija Kalewalu.

Dabas ihyatnibas eespaido femes un tautas kulturu. Uhdēni un uhdēni, flintis un flintis, mefchi, falas un pušfalas — ta ir Somija. Seemelu buhtiba noteiz Somijas buhtibu. Dabas prestafiba, kura Somijā peefneedf augstato palahpi, modina un attihsta mifstifkas fahufstas. Tas isteizas fomu dseefmās, ruh nās. Somu eedfshwotaju aiffchiriba un nodalita dšhwē noftiprinajufi wezajam fomam ihyatneju raksturu: winfch ir flufs, lehnš, gaušs, bet ironifstis filofofs. Laima zirwis un tihklis — tee ir foma ideenas darba rihki un hef teem senajam Somam naw dšhwē. Up fchim leetam fahftas wina dseefma. To, kas flufiba pahrdomats un isdomats, wajadseja isteilt ritmifkā dsejā, tā radufchās ruh nās — fomu dseedajumi. Wīnu tekstis isweidojees ritmifki ar mufstalu motiwu. No fchftrības dšhwē isteizas dseja pret wifu dabu, isteizas foma filofofifstais pafaulēs ufstais — zilwēla un dabas weenbuhtibas ufstais.

Tautas eps „Kalewala“ jawos 50 dseedajumos (ar 22,900 ritmifkām rindam) fatopotis Somijas dsejas nowados — Sawo semē un Karjalā (Karelijā), Kalewalas runas no tautas mutes fatopojis Dr. Lōnnrotis pag. gadu simtena pirmā pušē. Tagad Kalewala jau tultota apm. 15 walodās un eeguwas pafaulēs eewehribu. Latwoju tautai, fewifchi fkolai un jaunatnei to darijis peeejamu Linards Laizens, pahrtulodams grahamu latwoju walodā, kas prasifjis daufi puhlu un darba, jo gruhki rast Somu walodās

ritmam latwifku isteifimi. Somehr tulfojums reti dailftanigs.

No uhdēns un gaira isrodas pirmais zilwēls Weinemeinens. Klufā uhdēni dšimst Weinemeinens. Winfch ir dseedatajs, burwis, sinteneeks. Pihdfās winam darbojas fpehzigais kalejs Ilmarinens, nebehdigais un draifstais Lemmleinens, tulfchais un leeligais Joutahainens, lara wergs Kullewo, seemelu faimneezē Louchi, tā seemelu dabas personifizejums, seewetes: Wino, Marjatta, Kullifki, Annifki. Wifa darbiba, wifa jihna noteel uš prestafibu pamata — starp seemeem un deenwideem, deenu un nakti. Ešhi ir jihna ar dabu dehl labafas dšhwēs. Ešhi ir kulturas jihna.

Mahfsliftā dalā dseja fpehziga eespaidiga. Daudfee pafstani walodai peedod stringribu. Atnehmēni dod darbības pastiprinajumu. Teikumu konzentrāzija daščos wahrdos dod fpehzigu eespaibu, ufwehrtas wifam itai fwarigatās ihyatnibas.

Kalewalas latwifstais tulfojums wairafus gadus naw atradis fcheflastibu pee Kulturas fonda un naw warejis atrasti ari isdeweju. Par fomu un latwoju tautu tuwinafchanos wifos gados daufi runats, bet runats itai rauloš, turpreti, tad jatuwina fcho tautu kulturas buhtiba, tad jafpafifst fcho tautu ihyatnibas un pagahtnēs kultura, tad preefchlitumam ir noraidofcha atbilde — jo preefch tam naw ne walas, ne lihdfeku. Nebij walas ari Rigas diplomateem, tautu faweenības idejas weizinatateem un ziteem „Somijas draungeem“ atnahft uf Laizena leziju, kura wareja dot wairat eerofmes, tā deffit diplomatifski rauti.

Peē tam leziju tātchju rihfoja Rakstneeku un Ešjurnalifstu arodbeedriba un Melngalwu fahle... a.

A. Kruhminšch par tematu „f a i m n e e z i f t ā s d š h w e s a t i h f t i b ā s p o f m s p e h z l a r a l a i l ā“. Pehz referata debates. Dramatiftā studija ufweedis jaunā israhdfajumā „E š a r a d i Nr. 1

Latw. Darba Jaunatnes Kul² turas Beedribas sab. fin. sefzijas fehdē swehtideen, 9. now. plfšt. pus 1 deenā: referats „Indiwidualifms un kolektiwifms“, fafarā ar Afpesdehla referatu „Organifazija un indiwids“.

Rīga

Miniftru kabinetā fehdē 4. nowembri. Peenam un nolemj isfludināt pahrwaldēs fahribā: 1) pahrgroftijumu noteikumos par walstis femes fonda peefchfiro femju ispirfšanas lihgameem; 2) papildinajumu noteikumos par nofapoto gadu aprechlinafchanu obligatorifko fkolu sfkolotajem; 3) noteikumus par lara finibu pafneedjeju atafgojumu; 4) eezel Karli Dreimani par ismeklešanas teefnefi un Jahni Brubveri par papildmeerteefnefi pee Rigas apgabafteejas.

Dahrdfibas jautajums. Eewehrojot tagadefo ftraujo zenu zefščanos uš maifi, miniftru kabinetis stahjees pee litumprojekta apfpreefšanas, turā paredfets dibinat fpezialus fondus (2 miljoni latu) zenu regulēfchanai uš labības.

Jaunas banknotes

Jaunām 20 un 50 latu banknotem „Waterlow“ firma Anglijā jau papiru isgatow juše ar walstis presidentia gimetni uhdēns fihmēs.

Agroftibā jaunās banknotes parahdfisees janwara mehnefi. —s.

Latwijas fuhtnis fgaunijā J. Seftis peen interesentus zeturtd. no 12-1 ahrlektu miniftrijā dšhwofli Nr. 1.

Mufsu fuhtnis Maftawā R. Ofols peenems peektideen, 8. nowembri, plfšt. pus 10 rihdā prefes pahrstahwus ahrlektu miniftrijas preses nodalā (df. 5).

Ropejam ušbrukumam nodomajufchi fabeedrotees labās opofizijas laiftrafti „Brihwā Geme“, „Latwis“, „Latwija“, „Kurfemes Wahrdš“, „Semgales Balfs“, „Dalfu Balfs“ u. z.

Sabeedrofchanās ešot nepeezeefchama lai ar leelateem panahumeem ufstahlos pret tagadejo waldbibu, tā ari lai isbehgtni fawitarpējai aptarofchanai wehlefchanu laikā.

Satifmes neehrtiba. Satarā ar wezā dsefšs tīlta remontu, par kofa reip.

Debates leelajā namā

Eš pirmo reij biju wisleelafā namā. Cedomajatees — pirmo reij pehz tit daufdām kabinetu frifem, interpelazijam un leelām deenam. Naw teksts, ta es no poliftilas neta nehehdfo; newar teift, ta man nepatihf interpelazijas un fenfazijas. Eš ilfai netureju fewi par zeenigu eceet wisleelafā namā, tad pats lfuma un burta wahrdā efmu wafats un nowafats til tahlu, ta tagad, wisleelafās frifes laikā — dšhwofli frifes laikā man jadsfshwo pilnigi bes jumta un jafufuhz tā leetu aparalam wifū nofrifchni, kas mainigās rudens deenas no debefim nahf. Bet es neefmu weenmehr bijis tahds faules un leetus brahftis. Bes tagadejam nedeenam man bijufchās ari deenas. Toreif wehl nebij ari debates un interpelazijas, bet uf wifam pufem bij jafaro. Man tā fpehta wihram bij jaefl wifceem preefchgalā, tā dahfdeem leelam puifim feena plaujā. Un es gahju, dabufu fudraba krfstu, diwas frifhwas uš ufplefcheem. Zerejuwehl wairaf „dabūt. Solija man femi, penfiju. Bet dabufu diwas gadus un fchetrus mehnefchus wergot Wahzfemes guhfteku no metnē, dabufu fahft tā funs. Un tā funs isfahzjis es pahrnahju atpatal femē, no turas aifgahju. Jaunās deribas wahrdā gahju pee femes warenā, bijiba un pafemiba. Aftonpadfmit werstes nogahju un tiku pee aprinta tunga Kraulina. Winfch mani newareja glahbt, bet lila eefneegt fahdfibu un ufliht 10 rublu marlu, ta jau peenahfas. Solija personigi manā leetā eeflatitees. Eš biju patiezigs.

Aftal graifjos eet uf Kuldigu un paluhgt eeflatitees manā leetā, bet laudis jaurunaja, ta Kraulinšch ar wifceem ešot lara stahwofli un deenesta labā teefot pahrzeltis ar wifceem papireem uf Rešetni. Eš nopuhstos, bet nezehlu eebildumus. Sehwijas labā war daufi to upuret, ja dšimtene fahz tahdu tungu uf Rešetni. Uri man

jaupurejas. Bet fawu taifnibu panahfchu ari Rešetnē.

Mans Jura frufis wairs nelam nebija wehrtis, lai dabufu femi waj lo labatu wajagot jaunū ordeni. Bet tur man tilt pee jauna ordena, tad nefapratu tā tilt pee jaunās kofa lahjas, kura bij galigi nowalkajufees. Un es gahju meklet fawu labo tungu, gahju meklet fawu taifnibu. Diwas reifes wilzeenā mani nokehra par faki un nefamalfas gadijumā fauza pee atbildības, abas reifes pee teefas fadumpojos un dabufu pa freetnam. Bet Rešetne un mana taifniba nebij tahju. Wai, tā es lbiju fatreektis, tad pee pafchās Rešetnes isdširdu finu, ta Kraulinšch lahda gawena swehtideenā uš turgus laufuma fchahwis funi, bet teprīs fotografā logu un tadehl deenesta labad pahrzeltis uf Jlusfti. Eš taifijos uf Jlusfti, biju apnehmēes braukt lihdf pafaulēs galam, bet taifnibu dabuht. Daugawpils eebraufamā weetā, pahrgugledams nakti, dširdeju, ta ar Jlusfties aprinta tungu neefot wairs labi — tauta ešot neapmeerinata un par wīnu leelajā namā eefneegta fenfazija, wai „interpelazija, to labi man nesinaja pateift. Sfahdrais prahts manai gaitai dewa zitu wirseenu un taifijos zelā uf Rīgu zil ahtri ween warn, lai teeku leelajā namā, waru teift ari fawu Kraulinam par labu, waj ja ne wairak, lai wifmas dširdu, uš kuru femi wīnu atkal pahrzel. Dširdeju ari, dširdeju pawifam rairās leetas. [Bet miniftrs wehl neteiza uf kureenti Kraulinu pahrzels, teiza til, ta pahrzelfshot. Tagad debates ešot fahfufchās, otro reij miniftrs pateifshot ftaidri. Eefchu wehl otrreif, gribu dabuht sfaidribu un tad pahrtreefcham sfieghos Kraulinam preefchā, lai aftal neifnahf tā, tā wifās zītās reifēs. Rad til labi beigtos debates un drihfat dabufu finat, uš kuru puft jadodas zelā. Bet leelās debates wehl itai fahfumā... K o l a t a h j a.

